

A magyar királyok gondoltak a jövőre

Amennyire ismert vidékünk történelme, feltételezhető, hogy az egykori Magyar Királyságot és Halicsot elválasztó határvonal mentén nem élt számottevő lakosság. A mai Ung-vidék erdőkkel benőtt, vulkanikus hegyei közt a 14. század végéig telepedtek meg a lakosok. Elsősorban a magyar királyok által idetelepített németek alkottak komolyabb közösséget. Összességében 28, német telepesek által létrejött települést számolt akkorajt a vidék. A telepesek számára természetesen létkérdést jelentett a termőföldek kialakítása. A legelső fakitermelők tehát azok az emberek voltak, akik elsősorban a saját céljaikra, építőanyagának és tüzelőnek vágták az őserdőt.

Az Árpád-házi királyok által uralt térséget azonban a XIII. század derekán az Anjou-ház uralkodói elkezdték szétterjesztani. A királyi erdők jelentős része az egyház tulajdonába ment át, illetve a nemesek és a privilégiumokkal felruházott városok tették rá a kezüket. Ekkortájt születnek meg azok a törvények, melyek első ízben szabályozzák az erdőgazdálkodást. A középkor Magyarország az erdőket elsősorban a gazdag vadállomány, illetve a vadászatok miatt tartotta nagy becsben. A korabeli törvények már nagyon szigorúan szabályozták a vadászokat, komoly rendszert vezettek be e téren. Az erdőkben kiépített vadászösvények, menedékházak jelennek meg. A patakok, szurdokok felett hidak épülnek. A szervezett vadgazdálkodás is kezdetét veszi, és téli etetők kerülnek kihehelyezésre. Hivatásos erdészek és vadászok felelnek azért, hogy az erdő és lakói kelően fejlődjenek. Mindez történelmi előzménye volt a mai értelemben vett korszerű erdőgazdálkodásnak.

A XIV. és a XV. század folyamán lendületet kap a vadgazdálkodás, az erdők kincseinek kiaknázása térségünkben is. A Kárpátok addig lakatlan nyugati lakóit folyamatosan népesíti be a hegyvonalat keleti oldaláról menekülő emberáradat. Egyes létrejövő települések, mint például Kisberezna, Hajasd vagy Rosztoka-Pasztíl a XV. és a XVI. században már okiratokban is szerepelnek. Persze, az ember megtelepedésére alkalmas helyek nemcsak az Ung völgyébe vonzzák a keleti telepeseket, akik az új településeken különböző adókedvezményeket is élveznek.

Az erdők védelmét egészében garantáló törvények persze a középkorban még nem léteztek. A teljes körű törvényi szabályozás a XVII. században kezdődött. A helybélieket azonban ezek a törvények nem érintették. Mindenki a saját szükségletének megfelelően készíthetett az erdők fáiból. Ugyanakkor egyes 1655 és 1696 között született okmányok szükségszerűnek mondják az erdőtelepítést.

Magyarországon az első, valóban az erdőgazdálkodást szabályozó törvénykezés Mária Terézia idején lát napvilágot 1769-ben. Az erdőgazdálkodásról szóló leírás alapját francia és németországi tapasztalatok szolgáltatták. Szó van benne a tűlevelű és a lombhullató erdők telepítéséről, a fakitermelés szabályairól.

Az Ung-vidék erdeinek területe a XVII. században és a XVIII. század elején volt a legnagyobb kiterjedésű. Nagysága a két század fordulóján 123,9 ezer hektárt tett ki. E terület magába foglalta a ma már Szlovákiához tartozó

erdőségeket is. A faállomány jelentős részét a tölgyesek alkották, de tekintélyes bükkerdők, gyertyán- és juharfali-getek is voltak. Ilyen erdők húzódtak például Perecseny és Vorocsevó térségében. Feljebb, a havasok irányában, a vegyes erdők zónája, végül pedig a fenyvesek uralták a hegygerinceket.

A XVIII. század folyamán a fakitermelés még a helyi szükséglet kielégítését szolgálta. Az itt élő lakosság elsősorban az erdő kincseinek gyűjtögetésével és állattartással foglalkozott. A kincsek akkortájt kiapadhatatlannak tetsző létforrást nyújtottak. A tisztító vágások során keletkezett faanyag bőséges volt, értékesítésre is jutott belőle. Persze, vadászattal is foglalkoztak, elvégre az állataikat meg kellett védeni a ragadozóktól. Úgy tűnik, hogy számos előítélet, mely manapság is létezik az erdővel szemben, e korban gyökerezik.

Pavlo Kaplunovszkij,

a Kárpáti Erdészeti Tudományos

Kutatóállomás munkatársa

(Kárpáti Igaz Szó)

Vita a Vásárhelyi-tervről

Erdőirtást eredményezhet a Tisza-szabályozás

A Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium által a hazai természetvédelem számára fontos programok folytatásáról és elindításáról tárgyalt tegnap *Kőrödi Mária*, a tárca vezetője *Rob Wolters*-szel. Az Európai Természetvédelmi Központi (ECNC) ügyvezető igazgatója Európa számára is példaértékű projektnek nevezte a Tisza hatékonyabb szabályozását célzó Vásárhelyi-tervet, amely szerinte megfelelő mértékben veszi figyelembe a vízügy, a helyi lakók és a természetvédelem érdekeit. Kőrödi Mária kérdésünkre válaszolva azt mondta: nem tud arról, hogy a terv bizonyos módosítása ártéri erdők kivágását vonná maga után. A sajtótájékoztató után azonban *Haraszthy László*, a minisztérium államtitkára elismerte, hogy az előzetes elképzelések szerint a folyó árterének egyes szakasza in kevésbé értékesnek minősített erdők eshetnek áldozatul a hatékonyabb víz-elvezetés biztosításának. Mint ismert, ez ellen már felemelték a szavukat természetvédő csoportok.

Az egyeztetésen szóba került, hogy a Duna-Dráva Nemzeti Park és a Kopácsi rét határonként átnyúló ökológiai hálózati tervének mintájára hasonló övezet alakítsanak ki európai segítséggel a Szigetközben és a Csallóközben is a későbbiekben. Rob Wolters beszámolt arról, hogy az ECNC természetvédelmi térképet készít a térségről és tájékoztat a természetvédelem európai finanszírozásáról.

Haraszti Gyula

(Magyar Nemzet)

A Szerkesztőség

kéri mindazokat, akik a „Harmadik oldal” 25. sorában a későbbiek folyamán írni szeretnének, hogy írásuk terjedelme ne haladja meg a bruttó 2400 karaktert.